

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-22>

**ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF DECORATIVE
AND APPLIED ART AS A MEANS OF FORMING NATIONAL
IDENTITY AND PATRIOTISM**

**АНАЛІЗ ДІЄВОСТІ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО
МИСТЕЦТВА ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПАТРІОТИЗМУ**

Hrytsiuk I. Y.

*Honored Art Worker of Ukraine,
Associate Professor at the Department
of Architecture*

Грицюк І. Й.

*Заслужений діяч мистецтв України,
доцент кафедри архітектури*

Dutsyak I. Z.

*Doctor of Philosophical Sciences,
Professor, Professor of the Department
of Philosophy and Pedagogy, Stepan
Gzhytskyi National University
of Veterinary Medicine
and Biotechnologies Lviv, Lviv, Ukraine*

Дуцяк І. З.

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії
та педагогіки
Львівський національний університет
ветеринарної медицини
та біотехнологій
імені Степана Гжицького
м. Львів, Україна*

Глобалізм, постправда, псевдонаукові концепції на зразок мультикультуралізму, ускладнюють збереження національної ідентичності в сучасному світі. Згадані суспільні ризики треба доповнити іншим. У сучасну добу переважна більшість націй орієнтована на життєдіяльність, ґрунтовану на створенні товарів і послуг у різних сегментах виробництва. Водночас є нації-агресори, які орієнтовані не на виробництво, а на силове привласнення чужих ресурсів (природних, культурних та людських). Такі нації активно використовують агресивну інформаційну політику спотворюючи історію та дегуманізуючи інших, щоб девальвувати захистні механізми самозбереження інших спільнот, полегшити свою експансію щодо них. Все це зумовлює гостру потребу в неекспансивних етнічних спільнот зберегти свою самобутню культуру (ідентичність) і детерміновані нею стандарти життя. Доречно зауважити, що нерідко втрата національної ідентичності полягає в тому, що більш цивілізовані стандарти культури підлягають заміні на менш цивілізовані, в разі коли, висловлюючись метафорично, «варвари захоплюють Рим». В будь-якому разі втрата людського різноманіття як частини біорізноманіття плагети понижує

адаптаційну здатність людства загалом. Зважаючи на ці загальні міркування, збереження національної ідентичності залишається важливою проблемою сучасності. Однією з важливих проблем, в контексті згаданої тематики, є пізнання механізмів і засобів формування національної ідентичності, зокрема засобами мистецтва.

В українському науково-освітньому дискурсі упродовж трьох десятиліть після відновлення незалежності в 1990–1991 роках з'явилося порівняно багато праць, предметом яких є аналіз формування національної ідентичності, патріотизму засобами мистецтва. Предметом низки публікацій стало використання в цілях формування національної ідентичності та патріотизму декоративно-ужиткового мистецтва [1–3].

Отримані внаслідок виконаного дослідження результати можна звести до таких головних висновків. Хоча для формування національної ідентичності, патріотизму використовують всі види мистецтва, однак ті види мистецтва, які оперують засобами мовлення або сюжетного образотворення, є більш ефективними для формування цінностей і переконань, що є достатньо очевидним. Водночас наслідком цього стану справ є те, що використання самих по собі інших видів мистецтва є важливим, але неостатнім засобом для досягнення згаданих цілей. У такому разі для досягнення виховного ефекту вплив, скажімо народного декоративно-ужиткового мистецтва повинен бути доповнений раціональними способами обґрунтування і переконання.

Ще одним важливим аспектом використання декоративно-ужиткового мистецтва для цілей патріотичного виховання та формування ідентичності є таке. Для ефективного використання мистецтва як маркера національної належності, як джерела позитивних естетичних емоцій потрібно виконати фундаментальні дослідження, які дали б змогу з'ясувати, які саме художні особливості є самобутніми для етносу. Ці знання повинні бути викладені у формі, доступній для нефахівця, і максимально популяризовані. Згадані знання про самобутні особливості національної художньої культури повинні стати після цього основою для творення сучасних форм ужиткової предметності, прикрашених національно впізнаваними засобами. Сучасність форм ужиткових виробів, прикрашених національними художніми засобами є запорукою їх популярності в молодого покоління, а отже сприятиме

Література:

1. Гевко О. І. Національно-патріотичне виховання студентів вищих педагогічних закладів засобами декоративно-ужиткового мистецтва : дис. ... канд. педаг. наук : 18.12.2003 / Національний педагогічний університет імені м. П. Драгоманова. Київ, 2003. 191 с.

2. Довгаль С. Декоративно-ужиткове мистецтво : виховання ціннісного ставлення до суспільства і держави. *Позашкілля*. 2016. № 1. С. 37–44.

3. Дмитренко І. П. Формування національно-патріотичних почуттів вихованців засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Формування патріота в вимірі революції гідності та пріоритетів «Нової школи»* : зб. ст. учасників 1-го Всеукр. круглого столу з он-лайн трансляцією. (Сум. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, 16–17 лют. 2017 р.). Суми, 2017. С. 84–88. URL: http://nmcptochernigiv.ucoz.ru/_ld/3/370.pdf (дата звернення: 20.07.2018).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-23>

SPECIFIC ASPECTS OF ARTISTIC AND CREATIVE SELF-REALIZATION OF ART EDUCATION SEEKERS

СПЕЦИФІЧНІ АСПЕКТИ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Ivanenko O. A.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Musicology and Music Education
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan
University
Kyiv, Ukraine*

Іваненко О. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музикознавства
та музичної освіти
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

У сучасному глобалізованому освітньому просторі підготовка здобувачів мистецької освіти набуває особливої ваги, оскільки саме мистецтво виступає потужним чинником формування духовної культури суспільства, національної ідентичності та міжкультурного діалогу. Вища мистецька освіта сьогодні розглядається не лише як система передачі професійних знань і навичок, а як середовище становлення творчої особистості, здатної до саморозвитку, самовираження та активної участі в культурному житті. У цьому контексті художньо-творча самореалізація здобувачів виступає провідною метою і водночас результатом їхньої професійної підготовки.

Самореалізація у мистецькій сфері є складним багатовимірним феноменом, що охоплює внутрішні мотиваційні імпульси, систему